

TGS BALTIC
VARUL GRUNTE SUTKIENE

TÄHELEPANU! VÄHEM KUI KUU AJA PÄRAST PEAVAD LEPINGUD UUTELE REEGLITELE VASTAMA VÕI MUUTUVAD TÛHISEKS.

Autorid: konkurentsi töögrupi juht Triinu Järviste,
advokaat Mari Anne Rohtla, jurist Hanna Maria Kokla

Eelmise aasta septembris võttis Riigikogu vastu põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ebaausa kaubandustava tõkestamise seaduse (PTEKS). Eelkõige reguleerib seadus müügilepingutes sätestatud maksetähtaegu ja tarnega seotud küsimusi. Kuna seadus sätestas juba sõlmitud müügilepingutele¹ 12-kuuse tähtaja seadusega kooskõlla viimiseks, siis

peavad lepingud olema korras hiljemalt 21.09.2022, vastasel korral muutub leping või selle tingimus tühiseks.

¹ Silmas peetakse müügilepinguid, mis on sõlmitud enne PTEKS avaldamist Riigi Teatajas ehk 21.09.2021.

Kellele kohaldub?

Seadus kohaldub põllumajandustoote ja toidu müüja ning ostja suhtes, kelle majandus- või kutstegevus hõlmab põllumajandustooteid ja toitu või sellega otseselt seotud teenuseid. Otseselt seotud teenuseks võib olla näiteks müügilepingus sisalduvad sätted turustamisteenuse osutamiseks. Sellisel juhul kohalduvad ka turustamisteenusele samad sätted, mis müügilepingu suhtes.

Mis on põllumajandustoode ja toit?

Põllumajandustoote ja toiduna hõlmatud toodete nimekiri on pikk ja kirju. Võiks ju eeldada, et põllumajandustoode ja toit piirdub vaid teraviljadega, köögi- ja puuviljadega, kuid nii see ei ole. Põllumajandustoode ja toit hõlmab näiteks ka **elusloomi**, liha, kala, vähke ja molluskeid ja neist valmistatud tooted, **elavaid taimi ja puid, piimatooteid, tubakat**, äädikat, veini ja muud kääritatud jooke (nt õunasiidrit), kohvi, teed, kakaod, vürtse, looma rasva (sh **küünla- või seebi-rasva**), mett, suhkrut, **looduslikku korki**,

Põllumajandustoote ja toidu **ostja** on iga isik, kes ostab põllumajandustoodet ja toitu, sh k.a kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus või jaemüüja. **Müüja** on aga isik, kes müüb mainitud ostjale põllumajandustoodet ja toitu, k.a põllumajandustoote või toidu tootja.

PTEKS ei rakendu seega tavatarbijatele ega ettevõtetele, kes ostavad toitu enda tarbeks.

toor- või töödeldud ketramata lina (sh linatukke ja- jäätmeid). Ka see nimekiri ei ole täielik, lõplik loetelu põllumajandustoodetest ja toitudest on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas.

Tähele tuleb panna, et PTEKS kohaldub toidu, põllumajandustoodete ning sellisest toodetest valmistatud toidu suhtes. Seega reguleerib PTEKS ka näiteks sellised müügilepingud, millega müüakse dekoratiivset taimematerjali, küünla- või seebirasva. Siinjuures tuleb eristada, et PTEKS reguleerib ketramata lina ja kanepiga seotud tehinguid, kuid seevastu linasest või kanepist kangad või riided ei ole PTEKS-ga reguleeritud.

Milliseid kaubandusvõtteid PTEKS keelab?

PTEKS sätestab kahte liiki keelatud kaubandusvõtteid: esiteks sellised kaubandusvõtted, mis on **igal juhul keelatud**, ja teiseks sellised kaubandustavad, mis on keelatud juhul, kui eelnevalt ei ole kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud (nn **tingimuslikult keelatud ebaaus kaubandustava**).

Alati on keelatud järgmised kaubandustavad, kui tehingu esemeks on põllumajandustoodete või toidu:

- **tasuda kauba eest hiljem kui 30 päeva jooksul** alates kokkulepitud tarneperioodi lõppemise päevast arvates või tarneperioodi eest makstava tasu kindlaksmääramise päevast, olenevalt sellest, kumb on hilisem;
- **ostjal tühistada kauba tellimus niivõrd lühikese etteteatamistähtajaga**, et ei saa eeldada, et müüja leiaks uue ostja või muu kasutusvõimaluse;
- **ostjal ühepoolset muuta müügilepingu teatud tingimusi**, s.o tingimusi, mis seostuvad kauba tarnete, kohaletoimetamise, kvaliteedi, maksetingimuste, hindade, või otseselt müügiga seotud teenustega;
- **ostjal nõuda müüjalt sellist tasu**, mis ei seostu kauba müügiga;
- **ostjal nõuda müüjalt tasu kauba raiskumise eest**, kui see toimub ostja ruumides ja mitte müüja süül;
- **ostjal saada, kasutada või avaldada müüja ärisaladust**;
- **ostjal kasutada kaubanduslikke survemeetodeid müüja suhtes**, kui müüja kasutab seaduslikke õiguskaitsevahendeid;
- **ostjal nõuda müüjalt hüvitist** kulude eest, mis on tekkinud seoses müüdava kauba kliendikaebustega, **kui kaebuse ei ole põhjendanud müüja süü**.

Samuti on ostja kohustatud esitama kirjaliku kinnistuskirja müügilepingu tingimuste kohta, kui müüja seda nõuab.

Teatud kaubandustavad on tingimuslikult on keelatud, ehk need on lubatud, kui pooled on vastavas ühemõtteliselt ja vormikohaselt kokku leppinud. Tingimuslikult on keelatud:

- **ostjal tagastada müüjale müümata kaup ilma selle eest maksmata**;
- **ostjal nõuda müüjalt tasu** põllumajandustoodete ja toidu kauba **ladustamise, väljapannemise, kaubaloetellu lisamise või turul kättesaadavaks tegemise eest**;
- **ostjal nõuda müüjalt müügiedenduse eesmärgil müüdud kauba allahindluse katmist**;
- **ostjal nõuda müüjalt kauba turundamise ja turustamise kulude katmist**;
- **ostjal nõuda müüjalt kauba müüjalade kordaseadmise eest personalikulude katmist**;
- **ostjal nõuda, et müüja kasutab vaid teatud tüüpi kuju ja suurusega veopakendit (kui nõue ei tulene seadusest)**.

Nagu näha, siis uued reeglid piiravad paljuski ostjate lepingulist käitumist. Seda seetõttu, et põllumajandustoodete ja toidu tarneahelas on müüjal sageli nõrgemal positsioonil.

Riiklikku järelevalvet teostab Konkurentsiamet, kes võib teha turuosalistele ettekirjutusi. Samuti on turuosalistel õigus teha Konkurentsiametile taotlus ebaausa kaubandustava üle järelevalve algatamiseks.

Kuidas viia lepingud kooskõlla PTEKS-ga?

Müügilepingud tuleks üle vaadata järgmisest nurkadest:

1. Milline on ostjale rakendatav kauba tellimise **tühistamise etteteatamistähtaeg**? Kas see on piisavalt pikk, et müüja jõuaks leida uue ostja või kaubale teise kasutusvõimaluse? Kui ei ole, tuleb sätestada pikem tähtaeg.
2. Kas kauba tasumise tähtaeg on **pikem kui 30 päeva**? Kui jah, peaks seda lühendada.
3. Kas müügileping sisaldab sätteid, mille kohaselt on ostjal **õigus ühepoolset muuta** kauba tarnete, kohaletoimetamise, kvaliteedi, maksetingimuste, hindade, või otseselt müügiga seotud teenuste tingimusi? Kui jah, siis peab seda sätet muutma.
4. Kas müügilepingus on lubatud nõuda **müüjalt tasu, mis ei ole seotud müüda-va kaubaga**, sh hüvitist kulude eest, mis on tekkinud seoses müüdava kauba kliendikaebustega, kui kaebuse ei ole põhjendanud müüja süü? Kui jah, siis peab sätet muutma.
5. Kas ja kuidas on sätestatud **kauba raiskuminekü hüvitamine**? Kui selle peab hüvitama müüja, kuid raiskumine toimub ostja ruumides ja mitte müüja süül, peab lepingut muutma.

Lisaks nimetatule tuleb üle vaadata nn tingimuslikult keelatud kaubandustavad ning kui pooled soovivad neid rakendada, tuleb selles kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja ühemõtteliselt kokku leppida. **Kaaluda võib nende lisamist müügilepingu tingimuste hulka (kasvõi lisana), kuid olenevalt olukorrast võiks piisata ka nt kirjavahe- tusest poolte vahel.**

Karistus ebaausa kaubandustava keelu rikkumise eest:

- Füüsilisele isikule trahv kuni **1200 eurot või arest**;
- Juriidilisele isikule trahv kuni **400 000 eurot**.

Reeglid lepingu muutmise soodustamiseks:

- Kui ostja soovib müügilepingut muuta, teeb ta sellekohase ettepaneku müüjale.
- Kui müüja sellele tähtaegselt ei vasta, siis loetakse leping muudetuks.
- Kui aga müüja keeldub lepingu muutmisest, siis on ostjal õigus leping lõpetada.

KONTAKT

TRIINU JÄRVISTE

Konkurentsi töögrupi juht,
nõunik

T +372 5663 7458

E triinu.jarviste@tgsbaltic.com

MARI ANNE ROHTLA

Advokaat

T +372 5330 1013

E mari.anne.rohtla@tgsbaltic.com

TGS BALTIC ESTONIA

Ahtri 6a, Tallinn 10151

E estonia@tgsbaltic.com

T +372 626 4300

Kaluri 2, Tartu 51004

E estonia@tgsbaltic.com

T +372 730 1610

